

естетичного спрямування відповідно до визначеного змісту; формулювання окремих виховних цілей з орієнтацією на досягнення гарантованого виховного результату. Насамперед, встановлюється те, що повинні отримати вихованки в результаті вивчення конкретної теми, проведеного заходу естетичного спрямування: які повинні отримати знання, опанувати навички та уміння, за яких обставин їх застосовувати.

Таким чином, визначені педагогічні умови тісно взаємопов'язані між собою, їх створення в процесі естетичного виховання в умовах виховної колонії з високою долею вірогідності сприятиме формуванню естетичної вихованості засуджених.

Список використаних джерел

1. Варгата О.В. Концептуальні підходи до управління естетичним вихованням учнів / О. В. Варгата // Вісник післядипломної освіти / Ун-т менедж. освіти НАПН України. – К.: АТОПОЛ, 2012. – Вип. 8 (21). – С. 28-33.

2. Рубинштейн С. Л. Бытие и сознание: о месте психического во всеобщей взаимосвязи явлений материального мира / С. Л. Рубинштейн. – М. : Изд-во АН СССР, 1957. – 328 с.

Савчук С.В., доцент кафедри філософії та теорії права Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, кандидат юридичних наук, доцент

ФУНКЦІЇ ВИНИ

В понятті «вина» вбачається насамперед оцінка індивідом власної поведінки, відчуття невдоволення собою та своїм вчинком. Основна її функція – регулятивна, а саме управління людською поведінкою. В процесі розвитку ця функція зазнає змін: перетворюється від морального регулятора соціально-прийнятних норм поведінки до саморегулятора особистісних моральних принципів, від соціалізації до індивідуалізації. Людина набуває здатність самостійно визначати та регулювати власне життя. Про це згадують й психіатри. Почуття вини, як

переконана абсолютна більшість із них, з'являється на тій стадії прогресу людини, коли вона починає оцінювати свої вчинки на предмет відповідності ідеальним образам та уявленням, що сформувалися у неї. Властиве воно психічно здоровим людям, що повною мірою узгоджується з визначеннями інституту осудності в правовій науці. Й, навпаки, у людей з психічними відхиленнями і патологіями психічного розвитку, такими як психопатія шизоїдного і паранояльного типу чи олігофренія ступеня порушення дебільність, імбецильність, важка розумова субнормальність, ідіотія тощо, не спостерігається формування і розвиток почуття вини. За словами цих фахівців клінічної медицини, особи, віднесені до розумово відсталих, частіше від інших порушують норми законодавства, скоюючи проступки і злочини, що знаходять своє підтвердження в кримінологічних дослідженнях.

Причиною для переживання вини є вчинок, що вступив у суперечність із інтерналізованими стандартами поведінки, з нормами (моральними, релігійними, етичними, правовими тощо) і цінностями; як скоєні, так і не учиненні дії (бездіяльність), коли в певній ситуації вони були б доречні і необхідні. При цьому, прагнучи визначити детермінанти вини, ми стикаємося з ситуативним різноманіттям вчинків, що пов'язано з наявністю не лише універсальних, але й культурно-особливих соціальних норм, порушення чи зловживання якими викликає вказану емоцію. Хоча є й такі фундаментальні сфери життєдіяльності людини, здебільшого інституціолізовані в праві, в яких майже будь-яка культура встановлює безпосередній взаємозв'язок між проступком і виною. Крайні форми правопорушень (вбивство, тяжкі тілесні ушкодження, зґвалтування, державна зрада тощо) цьому приклад. Окрім того, існує пряма залежність, і це експериментально доведено, між порогом вини та ситуативною зумовленістю поведінки особи: чим більше розвинута у людини здатність до переживання вини, тим меншим ступенем її поведінка визначається вимогами ситуації.

В наш час вина відіграє ключову роль у розвитку особистісної та соціальної відповідальності. Вважається, що підтримання громадської згоди щодо норм і законів, а отож і правопорядку в суспільстві, є однією з конструктивних функцій вини. А тому, й суспільство, що не відає цього почуття, було б

самим непередбачуваним, беззаконним і найнебезпечнішим у світі. Вина стимулює людину виправити ситуацію, відновити нормальний (попередній) стан речей, поновити інших осіб у правах [1, с. 563-564]. Вона передбачає відповідальність, в той час як особистісна відповідальність в гуманістичній психології не передбачає вину і подальше покарання, подібно до юридичного розуміння відповідальності. Тобто психологічна наука на перше місце ставить відповідальність людини перед самою собою, на відміну від юриспруденції, де фізична осудна особа відповідає насамперед перед суспільством і державою. Джерелом почуттів, бажань і дій, на думку психологів, є сама людина, що знаходить свій вираз в елементарних формулах: «Я волю», «Я відчуваю», «Я вчиняю».

Людина, - резюмуючи сказане вище, - має виробити такі пріоритети, які би випереджали реакцію суспільства, в особі уповноважених на те органів, на ту чи іншу поведінку, і які б були засновком аналізу негативної ситуації на особистісному рівні. І якщо у такому випадку зовнішній реакції соціальних інститутів буде передувати внутрішня критична оцінка своїх дій, то є всі на те підстави вести мову про зрілу та відповідальну, в загально-превентивному розумінні, особистість, в структурі вини якої виокремлюються три компоненти: емоційний, мотиваційний і когнітивний. Емоційний компонент включає неприємне внутрішнє напруження. Людина, визнавши свою винуватість, відчуває бажання вибачитися за свої вчинки, виправити ситуацію, компенсувати завдані збитки, - це мотиваційний компонент вини. Когнітивна ж складова означає, що людина має збагнути свою роль у події, яка викликала переживання вини, усвідомити шкідливі наслідки своєї поведінки, і це потребує вміння робити казуальні висновки.

Список використаних джерел

1. Кон И. С. Моральное сознание личности и регулятивные механизмы культуры // Социальная психология личности ; под ред. М. И. Бобневой, Е. В. Шороховой. – М. : Наука, 1979. – С. 85-113.